

The Mediating Role of Self-Efficacy in the Relationship between Financial Anxiety and Life Satisfaction in Students of Yazd University

Zahra Naderi Nobandegani*: Assistant professor of counseling, faculty of psychology and educational science, Yazd University, Yazd, Iran. zahra.naderi@yazd.ac.ir

Reza Taghizadeh: Assistant professor of accounting, faculty of economics, management and accounting, Yazd University, Yazd, Iran. rezataghizadeh@yazd.ac.ir

Abstract

Introduction: Financial anxiety is a problem that can affect the lives of many people, including students, and play an important role in people's lives due to economic conditions, but it has been less addressed in the research literature. This study determines the mediating role of self-efficacy in the relationship between financial anxiety and life satisfaction in students.

Methods: The research method was correlation using structural equation modeling and the research population was the students of Yazd University. Two hundred fifty-five students were selected by the conventional method and filled out Archuleta, Dean, and Span financial anxiety, the Diner life satisfaction questionnaire, and Scherer and Maddox general self-efficacy questionnaire. AMOS software was used for the final evaluation of the model.

Results: The findings showed that financial anxiety had a significant negative relationship with self-efficacy and life satisfaction, and self-efficacy had a significant positive relationship with life satisfaction. Also, the findings showed that the fit indicators of the conceptual model were acceptable after minor corrections and self-efficacy could play a mediating role in the relationship between financial anxiety and student life satisfaction.

Conclusions: Financial anxiety affects reducing students' life satisfaction by reducing self-efficacy.

Keywords

Financial Anxiety

Self-Efficacy

Students

Life Satisfaction

*Corresponding Author
Study Type: Original
Received: 23 Aug 2020
Accepted: 13 Feb 2022

Please cite this article as follows:

Naderi Nobandegani Z, and Taghizadeh R. The mediating role of self-efficacy in the relationship between financial anxiety and life satisfaction in students of Yazd University. Quarterly Journal of Social Work. 2022; 10 (4); 28-36

نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی در دانشجویان دانشگاه یزد

زهرا نادری نوبندگانی*: استادیار مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران. zahra.naderi@yazd.ac.ir
رضا تقیزاده: استادیار حسابداری، دانشکده اقتصاد، مدیریت و حسابداری، دانشگاه یزد، یزد، ایران. rezataghizadeh@yazd.ac.ir

واژگان کلیدی

اضطراب مالی

خودکارآمدی

دانشجویان

رضایت از زندگی

چکیده

مقدمه: اضطراب مالی مشکلی است که می‌تواند زندگی بسیاری از افراد از جمله دانشجویان را تحت تاثیر قرار دهد و به واسطه شرایط اقتصادی، نقش مهمی را در زندگی افراد ایفا کند اما در ادبیات پژوهش کمتر به آن پرداخته شده است. هدف پژوهش حاضر، تعیین نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی در دانشجویان است.

روش: روش پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه پژوهش، دانشجویان دانشگاه یزد بودند که به روش در دسترس، تعداد دویست و پنجاه و پنج نفر انتخاب شدند و پرسشنامه‌های اضطراب مالی آرچولتا، دیل و اسپن، رضایت از زندگی داینر و خودکارآمدی عمومی شرر و مادوکس را تکمیل کردند. برای ارزیابی مدل مورد نظر از روش معادلات ساختاری و نرم‌افزار AMOS استفاده شد.

نتایج: یافته‌های پژوهش نشان داد، اضطراب مالی با خودکارآمدی و رضایت از زندگی رابطه منفی معنادار، و خودکارآمدی با رضایت از زندگی رابطه مثبت معنادار داشت. همچنین، یافته‌ها نشان داد شاخص‌های برازش مدل مفهومی؛ پس از اصلاحات اندک، قابل قبول بودند و خودکارآمدی توانست در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی دانشجویان نقش میانجی را ایفا کند.

بحث و نتیجه‌گیری: اضطراب مالی از طریق کاهش خودکارآمدی بر کاهش رضایت از زندگی دانشجویان تاثیر دارد.

* نویسنده مسوول
نوع مطالعه: پژوهشی
تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۶/۰۲
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۲۴

زهرا نادری نوبندگانی و رضا تقیزاده. نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی در دانشجویان دانشگاه یزد. فصلنامه مددکاری اجتماعی، ۱۴۰۰؛ ۱۰ (۴): ۲۸-۳۶

نحوه استناد به مقاله:

مقدمه

دانشگاه‌ها، سازمان‌هایی هستند که هر ساله تعداد قابل توجهی از جمعیت جوان را جذب می‌کنند و طی زمان معینی توانمندی‌های علمی و عملی این افراد را پرورش می‌دهند و در نهایت نیروهای آموزش دیده و متخصص را در اختیار جامعه قرار می‌دهند. در عین حال دوره تحصیلی دانشگاهی، به واسطه حضور عوامل متعدد، دوره‌ای پرتنش است و می‌تواند رضایت از زندگی را تحت تاثیر قرار دهد. [۱] رضایت از زندگی به عنوان یک فرایند شناختی تعریف می‌شود که در آن افراد از طریق مقایسه وضعیت زندگی‌شان با مجموعه استانداردهای خودتحمل شده، میزان رضایت‌شان از زندگی را ارزیابی می‌کنند. [۲] بهزیستی روان‌شناختی دارای دو مولفه عاطفی و شناختی است و برخلاف مولفه عاطفی که احساسات مثبت و منفی افراد را به صورت آنی ارزیابی می‌کند، مولفه شناختی معمولاً با این پرسش از مردم سنجیده می‌شود که چقدر از زندگی خود رضایت دارند. رضایت از زندگی همچنین رضایتمندی فرد از زندگی فعلی و گذشته خود، ادراکی که در رابطه با نظرات افراد خویشاوند درباره زندگی‌شان دارد، و نیز تمایل فرد به تغییر را در بر می‌گیرد. [۳]

طبق مطالعه اشمیتر، [۴] رضایت؛ از عواملی مانند لذت بردن از زندگی، یافتن معنی در زندگی، داشتن استمرار در رسیدن به اهداف، هویت فردی مثبت، داشتن احساس جسمانی خوب، امنیت اقتصادی و روابط اجتماعی تاثیر می‌پذیرد. بنابراین یکی از متغیرهایی که می‌تواند رضایت از زندگی در دانشجویان را تحت تاثیر قرار دهد، بحث امنیت اقتصادی و استرس و اضطراب مالی ناشی از احساس ناامنی مالی است. اضطراب مالی، سندرمی روانی/اجتماعی است که به موجب آن فرد در رابطه با اداره موثر امور مالی خود، دچار اضطراب و ناراحتی است. [۵] در دوران دانشگاه دانشجویان خود مدیریت امور مالی‌شان را بر عهده می‌گیرند. بنابراین سال‌های دانشگاه یکی از پراسترس‌ترین دوره‌های زندگی افراد از نظر مالی است. [۶] بخش اقتصادی زندگی دانشجویی می‌تواند استرس‌های زیادی را برای این قشر از افراد جامعه ایجاد کند؛ چنان‌که رابرتس و همکاران [۷] دریافتند، بین وضعیت‌های مالی دانشجویان دانشگاه و وضعیت جسمانی و روانی آن‌ها رابطه وجود دارد و اندرو و ویل‌دینگ [۸] نیز پی بردند استرس‌سورهای مالی به گونه‌ای مثبت با افزایش سطوح استرس و اضطراب در دانشجویان در ارتباط است. برخی پژوهش‌ها به این نتیجه رسیده‌اند که بین اضطراب و رضایت از زندگی رابطه منفی معنادار برقرار است. [۹] چنان‌که به نظر می‌رسد، ناتوانی فرد در تامین و مدیریت زندگی مالی، می‌تواند موجب کاهش رضایت از زندگی شود. وضعیت اقتصادی از جمله مهم‌ترین تعیین‌کننده‌های سلامت است [۱۰] و قرار گرفتن در معرض استرس‌های مختلف از جمله استرس مالی می‌تواند افراد را در برابر آسیب‌های روانی آسیب‌پذیرتر کند و به دنبال آن رضایت افراد از زندگی تحت الشعاع قرار خواهد گرفت.

با توجه به آنچه گفته شد به نظر می‌رسد، اضطراب مالی می‌تواند به واسطه تاثیر بر برخی متغیرها به شیوه‌ای غیرمستقیم نیز رضایت از زندگی را تحت تاثیر قرار دهد که از جمله این متغیرها خودکارآمدی است. بندورا [۱۱] خودکارآمدی را به عنوان باور فرد به عمل مطلوب؛ در کنار آمدن با موقعیت، تعریف کرده است. سباستین [۱۲] معتقد است خودکارآمدی که راهی برای خودکنترلی احساسات است، می‌تواند مزایای متعددی در مواجهه با استرس و اضطراب به همراه داشته باشد و آسیب‌پذیری را که افراد هنگام مواجهه با موقعیت استرس‌زا نشان می‌دهند، توضیح دهد؛ اما باید توجه داشت که این سازه تحت تاثیر شرایط محیطی نیز قرار دارد و مفهومی کلی یا فراگیر مانند عزت نفس یا اعتماد به نفس نیست. افراد می‌توانند در یک موقعیت، خودکارآمدی زیاد و در موقعیت دیگر خودکارآمدی کم داشته باشند. خودکارآمدی بسته به شایستگی‌های لازم برای فعالیت‌های مختلف؛ حضور یا فقدان دیگران؛ درک شایستگی این افراد؛ آمادگی فرد برای توجه کردن به عملکرد ناموفق به جای موفقیت؛ و حالت‌های فیزیولوژیکی همراه، به ویژه وجود خستگی، اضطراب، بی‌احساسی یا دل‌سردی، از موقعیتی به موقعیت دیگر، تفاوت دارد. [۱۳] به عبارت بهتر، خودکارآمدی می‌تواند تحت تاثیر شرایط خصوصاً محیطی، دستخوش تغییراتی شود.

برخی پژوهش‌ها نشان داد بین اضطراب و استرس و خودکارآمدی رابطه منفی [۱۴ و ۱۵] و بین خودکارآمدی و رضایت از زندگی رابطه مثبت [۱۶-۱۸] وجود دارد و کاکار [۱۹] دریافت خودکارآمدی می‌تواند رضایت از زندگی را پیش‌بینی کند. لیم و همکاران [۲۰] در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که بین استرس مالی و خودکارآمدی مالی رابطه منفی وجود دارد. از سوی دیگر خودکارآمدی به واسطه ایجاد تغییرات رفتاری می‌تواند موجب افزایش بهزیستی روان‌شناختی و جسمانی فرد گردد [۲۱]

و این رضایت از زندگی را افزایش خواهد داد. بنابراین، براساس آنچه گفته شد، این سوال مطرح می شود که آیا خودکارآمدی می تواند در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی در دانشجویان، نقش میانجی را ایفا کند؟ در مورد رابطه بین اضطراب و خودکارآمدی پژوهش های زیادی در حوزه های مختلف از جمله اضطراب پژوهش، [۲۲] اضطراب اجتماعی [۲۳] و اضطراب امتحان [۲۴] صورت

گرفته است. در عین حال، این پژوهش ها، مساله ها و مشکلات مرتبط با اقتصاد جامعه نظیر اضطراب مالی را مورد بررسی قرار نداده اند. بنابراین در راستای پاسخ به مساله پژوهش فرضیه های زیر مطرح می گردد: - بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی در دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد. - بین اضطراب مالی و خودکارآمدی در دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد. - بین خودکارآمدی و رضایت از زندگی در دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد. - خودکارآمدی رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی را در دانشجویان میانجی می کند.

روش

پژوهش حاضر از نوع همبستگی و جامعه پژوهش دانشجویان دانشگاه یزد در سال ۱۳۹۸ بودند که به روش نمونه گیری در دسترس تعداد دویست و پنجاه و پنج نفر انتخاب شدند و پس از اظهار رضایت، پرسشنامه های پژوهش را تکمیل کردند. از مجموع دویست و پنجاه و پنج نفر شرکت کننده در پژوهش صد و نود و دو دختر و شصت و سه نفر پسر بودند. همچنین سن صد و شصت و سه نفر هجده الی بیست سال و هشتاد و هشت نفر بیست الی بیست و چهار سال بود. ضمن این که چهار نفر از شرکت کنندگان سن خود را گزارش نداده بودند.

ملاک های ورود و خروج

ورود: در حال تحصیل بودن در یکی از مقاطع تحصیلی کارشناسی یا کارشناسی ارشد دانشگاه یزد و در لینک ارسالی پرسشنامه نیز در این مورد توضیحاتی داده شد. همچنین، **خروج:** پاسخگو ناقص به پرسشنامه های پژوهش.

ابزارهای پژوهش

مقیاس اضطراب مالی: مقیاس هفت آیتمی اضطراب مالی اولین بار توسط آرچولتا، دیل و اسپن [۲۵] و براساس آیتم های مقیاس GAD-7 ساخته و بر روی نمونه ای از دانشجویان اجرا شده است. برخی از آیتم های این مقیاس عبارتند از: نسبت به موقعیت مالی خود احساس اضطراب می کنم؛ و به دلیل موقعیت مالی، در تمرکز بر روی تحصیل/ کار خود مشکل دارم. این پرسشنامه دارای یک لیگرت هفت بخشی از یک به معنای هرگز تا هفت به معنای همیشه است که نمرات می تواند بین هفت تا چهل و نه در تغییر باشد و نمره بالاتر به معنای اضطراب مالی بیشتر است. آرچولتا و همکاران [۲۵] و ترن، لم و لگ [۲۶] پایایی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ را نود و چهار صدم گزارش کردند. همچنین آرچولتا و همکاران [۲۵] پی بردند، روایی و اگرایی این مقیاس با رضایت مالی معنادار است. در پژوهش کنونی ضریب آلفای کرونباخ نود و دو صدم به دست آمد. **مقیاس خودکارآمدی:** به منظور سنجش باورهای خودکارآمدی دانشجویان، از مقیاس باورهای خودکارآمدی شرر و مادوکس [۲۷] استفاده شد. این مقیاس که برای سنجش خودکارآمدی عمومی ساخته شده، هفده ماده و یک لیگرت پنج بخشی از یک کاملاً موافقم تا پنج کاملاً مخالفم دارد که نمره بالاتر به معنای خودکارآمدی بیشتر، و نمره پایین تر به معنای خودکارآمدی کمتر است. از دیدگاه سازندگان، این مقیاس سه جنبه از رفتار شامل میل به آغازگری رفتار، میل به افزایش تلاش برای کامل کردن تکلیف و متفاوت در رویارویی با موانع را اندازه گیری می کند؛ هرچند هیچگاه این عوامل از طریق تحلیل عامل تاییدی مورد سنجش قرار نگرفته اند. همچنین آیتم های دو، چهار، پنج، هفت، یازده، دوازده، چهارده، شانزده به صورت معکوس نمره گذاری می شود. بایبری، کلانتری، نشاط دوست و عربضی [۲۸] آلفای کرونباخ این پرسشنامه را هشتاد و پنج صدم و شرر و مادوکس [۲۷] این ضریب را هفتاد و شش صدم به دست آوردند. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ این مقیاس هشتاد و هفت صدم به دست آمد.

مقیاس رضایت از زندگی: مقیاس پنج سوالی رضایت از زندگی توسط داینر، امونس، لارسن و گریفین [۲۹] ساخته شده است و سطح رضایت کلی فرد از زندگی را در یک لیگرت هفت بخشی از یک کاملاً مخالفم تا هفت کاملاً

برای آزمون برازش مدل پیشنهادی، از مدل‌یابی معادلات ساختاری و نرم افزار AMOS22 و برای تعیین کفایت برازش مدل مذکور با داده‌ها، شاخص‌های برازندگی مانند مجذور χ^2 ، شاخص مجذور کای بر درجه آزادی χ^2/df ، شاخص نیکویی برازش GFI، شاخص برازش برازنده IFI، شاخص برازندگی تطبیقی CFI، شاخص توکر-لویس TLI و درنهایت شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات تقریبی RMSEA مورد استفاده قرار گرفت.

موافقم می‌سنجد. کمترین نمره این مقیاس پنج و بیشترین نمره سی و پنج است که قاعدتا نمره بالاتر نشان‌دهنده رضایت بیشتر از زندگی است. این محققان ضریب همسانی درونی مقیاس را در نمونه‌ای از دانشجویان هشتاد و دو صدم و ضریب بازآزمایی را هشتاد و هفت صدم به‌دست آوردند. در ایران بیانی، کوچکی و گودرزی [۳۰] پایایی این مقیاس با استفاده از روش بازآزمایی، شصت و نه صدم و آلفای کرونباخ هشتاد و سه صدم، روایی همگرای این مقیاس با پرسشنامه شادکامی آکسفورد ۲۰۰۱ را هفتاد و یک صدم و روایی واگرای آن را با پرسشنامه افسردگی بک و همکاران [۳۱] منفی پنجاه و نه صدم به‌دست آوردند که ضرایب روایی هر دو معنادار بودند. همچنین در پژوهش حاضر، ضریب آلفای کرونباخ هشتاد و دو صدم به‌دست آمد.

پایان

در جدول شماره یک یافته‌های مربوط به اطلاعات توصیفی و نیز ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش آورده شده است. همان‌گونه که جدول شماره یک نشان می‌دهد، میانگین-انحراف استاندارد متغیر اضطراب مالی هجده و شصت و نه صدم-هشت و شصت و هفت صدم، رضایت از زندگی شانزده و بیست و سه و چهار و چهار صدم و خودکارآمدی پنجاه و شصت و سه صدم-چهار و بیست و هشت صدم است. همچنین بین رضایت از زندگی با اضطراب مالی $P < 0.01$ ، $P < 0.01$ ، $P < 0.01$ و خودکارآمدی $P < 0.01$ ، $P < 0.01$ ، $P < 0.01$ و خودکارآمدی با اضطراب مالی $P < 0.01$ ، $P < 0.01$ ، $P < 0.01$ وجود دارد.

در ادامه برای بررسی فرضیه اصلی پژوهش، مدل ساختاری تبیین واریانس رضایت از زندگی بر اساس اضطراب مالی با میانجیگری خودکارآمدی مورد آزمون قرار گرفت. نمودار شماره یک مدل ساختاری و اندازه‌گیری را نشان می‌دهد. بازه ضرایب مستقیم ساختاری بین بیست و نه صدم تا چهار و دو صدم و بازه ضرایب اندازه‌گیری استاندارد رگرسیونی بین پنجاه و هشت صدم تا هشتاد و نه صدم است. برازش کلی مدل اولیه قبل و بعد از اصلاح در جدول شماره دو آورده شده است. نتایج نشان داد ضرایب رگرسیونی مسیرها معنادار است و شاخص‌های برازش نیز در حد قابل قبول است. درعین حال، در راستای ارتقای هر چه بیشتر برازش مدل و رسیدن برخی شاخص‌ها به حد استاندارد، دو شاخص اصلاح، اعمال شد. (کوواریانس خطای میان دو آیت‌م از آیت‌م‌های اضطراب مالی و دو آیت‌م رضایت از زندگی)

چنان‌که جدول فوق نشان می‌دهد، پس از اعمال تعدادی از شاخص‌های اصلاح، برازش مدل به شکل مطلوبتری تغییر کرد و تمامی شاخص‌های ذکرشده در جدول فوق، بالای نود صدم قرار گرفتند. بنابراین، مطابق با این جدول، مدل مورد نظر در سه دسته شاخص‌های برازش مطلق، ایجازی و مقایسه‌ای به شکل مطلوب است. همچنین اثر غیرمستقیم به رضایت از زندگی، از اضطراب مالی با واسطه خودکارآمدی نیز که قبل از

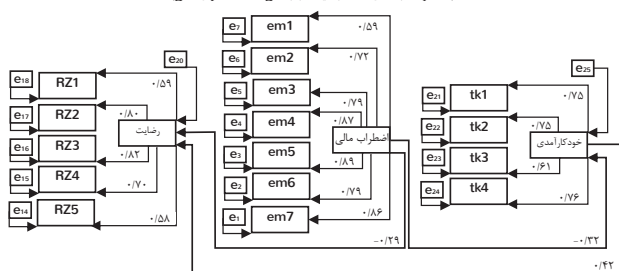
جدول (۱) میانگین و انحراف معیار و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	۱	۲	۳
رضایت از زندگی	۱۶/۲۰	۳/۴۴	۱		
اضطراب مالی	۱۸/۶۹	۸/۶۷	-۰/۳۶**	۱	
خودکارآمدی	۵۰/۶۳	۴/۲۸	۰/۱۷**	-۰/۱۸	۱

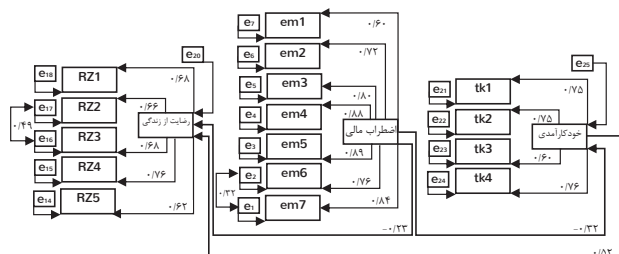
جدول (۲) نتایج شاخص‌های برازش کلی مدل

مدل	TLI	CFI	IFI	GFI	RMSEA	p.value	χ^2/df
مدل قبل از اصلاح	۰/۹۱	۰/۹۲	۰/۹۲	۰/۸۸	۰/۰۷	۰/۰۰۰۱	۲/۵۱
مدل بعد از اصلاح	۰/۹۴	۰/۹۵	۰/۹۵	۰/۹۱	۰/۰۶	۰/۰۰۱	۱/۹۹

نمودار (۱) نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه اضطراب مالی و رضایت از زندگی (tk: خودکارآمدی، RZ: رضایت از زندگی، em: اضطراب مالی)

نمودار (۲) نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه اضطراب مالی و رضایت از زندگی (مدل اصلاح شده)

اعمال شاخص های اصلاح منفی سیزده صدم بود به منفی شانزده صدم افزایش نشان داد. نمودار شماره دو نشان دهنده مدل اصلاح شده نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه اضطراب مالی و رضایت از زندگی است. همچنین، جهت برازش مدل از روش کاهش آیتها که توسط افرادی نظیر هایدوک و لیتوی [۳۲] پیشنهاد شده است، استفاده گردید. این دو پژوهشگر پیشنهاد می دهند به منظور برازش بهتر مدل، از معرفترین شاخص ها (جهت معرفی متغیر پنهان) استفاده شود و نه لزوما همه شاخص ها. همچنین

مطابق با فرمول سوبل؛ برای معناداری میانجیگری، رابطه غیرمستقیم اضطراب مالی و رضایت از زندگی با میانجیگری خودکارآمدی؛ با محاسبه ضرایب بتای غیراستاندارد، معنادار بود. در آزمون سوبل، اگر مقدار Z-value از یک و نود و شش صدم بیشتر باشد، می توان نتیجه گرفت در سطح اطمینان نود و پنج درصد، تاثیر متغیر میانجی در رابطه بین دو متغیر دیگر معنادار است که در این پژوهش آماره سوبل منفی سه و بیست و چهار صدم به دست آمد. همچنین، حجم نمونه کفایت حداقلی لازم را داشت. بر اساس شاخص $HOLTER=192$ ، داده های پرت و گمشده نیز چک و مدیریت شد. افزون بر این، توزیع متغیرها به توزیع نرمال شباهت داشت و با توجه به حجم نمونه قابل ملاحظه نسبت به این مساله اطمینان حاصل گردید.

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی این پژوهش بررسی نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی بود. بررسی فرضیه اول نشان داد بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی رابطه منفی معنادار وجود دارد. هر چند همسو با نتایج این تحقیق یافته ای وجود ندارد، اما از آن جا که سازه اضطراب مالی بر اساس اضطراب عمومی ساخته شده است و نشانه هایی شبیه به آن را مورد سنجش قرار می دهد، در این زمینه می توان به پژوهش الین و همکاران [۹] اشاره کرد که نشان دادند، بین اضطراب و رضایت از زندگی رابطه معنادار وجود دارد. هر چقدر افراد اضطراب بیشتری داشته باشند، احتمال این که احساس رضایتمندی کاهش یابد بیشتر است. [۳۳ و ۳۴] برخی تحقیقات مانند گوا و همکاران [۳۵] نشان داده اند اضطراب، استرس و افسردگی دانشجویان سال آخر دانشگاه بازتاب بحران اقتصادی، بیکاری و بار مسوولیت مالی است و نیز در مواردی با شک در مورد به دست آوردن شغلی مناسب بعد از تحصیل و مشکلات مالی ناشی از آن، مرتبط است. [۳۶] به صورت کلی می توان گفت افراد مضطرب معمولا کیفیت زندگی پایینتری دارند که این خود باعث کاهش رضایت از زندگی می شود.

تحلیل نتایج فرضیه دوم پژوهش نشان داد، بین اضطراب مالی و خودکارآمدی در دانشجویان نیز رابطه منفی معنادار وجود دارد. این یافته با پژوهش موریس، [۳۷] سالیوان، [۱۶] عزیزلی و همکاران، [۱۷] قاسمی و همکاران، [۱۸] شوارتز و لوتس سینسکا، [۱۴] و اوگون می و مابکوجه [۱۵] که نشان دادند بین اضطراب و خودکارآمدی رابطه وجود دارد، همسو است. در تبیین این یافته می توان به این اشاره کرد که سازه خودکارآمدی تحت تاثیر شرایط محیطی و موقعیتی می تواند دستخوش تغییراتی شود. درواقع، وقتی افراد دچار ترس و اضطراب شدید یا سطوح بالای استرس می شوند، انتظارات کارایی آنها پایین می آید. خودکارآمدی افراد می تواند بسته به موقعیت، دستخوش تغییراتی شود؛ چنان که شخصی در یک موقعیت؛ کارایی شخصی زیاد و در موقعیتی دیگر؛ کارایی شخصی کم داشته باشد. به عبارت بهتر، این سازه می تواند به واسطه احساس شایستگی های لازم برای فعالیت های مختلف و حالت های فیزیولوژیکی همراه به ویژه وجود خستگی، اضطراب، بی احساسی یا دلسردی و مواردی از این قبیل، از موقعیتی به موقعیت دیگر متفاوت باشد. [۱۳] از آن جا که در دوران دانشجویی، عموما دانشجویان به لحاظ مالی به خانواده وابستگی دارند، مساله ها و مشکلات مالی می تواند احساس توانمندی افراد در اداره و کنترل امور را بیشتر تحت تاثیر قرار دهد و فرد خصوصا در موقعیت های بحرانی، احساس ناکارآمدی بیشتری پیدا کند. نتایج حاصل از بررسی فرضیه سوم نشان داد، بین خودکارآمدی و رضایت از زندگی در دانشجویان رابطه مثبت معنادار وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیقات زندی و همکاران [۳۸] و وچو و همکاران، [۳۹] سالیوان، [۱۶] عزیزلی و همکاران [۱۷] و قاسمی و همکاران [۱۸] که نشان داده اند بین خودکارآمدی و رضایت از زندگی رابطه وجود دارد و نیز یافته کاکار، [۱۹] همسو است. در تبیین این فرضیه می توان گفت، افرادی که احساس خودکارآمدی دارند، می توانند به خوبی با شرایط

کنار آیند و اضطراب و افسردگی کمتر و بهزیستی ذهنی بالاتری را تجربه کنند. پیشرفت‌ها و سلامت روان مثبت، نیازمند باورهای کارآمد شخصی خوشبینانه است. [۳۸] به صورت کلی، احساس خودکارآمدی موجب افزایش کیفیت و نیز رضایت فرد از زندگی است.

یافته‌های حاصل از بررسی فرضیه چهارم نشان داد که، خودکارآمدی می‌تواند در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی نقش میانجی ایفا کند. هر چند در راستای فرضیه اصلی پژوهش، تحقیق دقیقاً مشابهی انجام نشده است؛ استرس و اضطراب مالی، از احساس ناتوانایی در بر عهده گرفتن مسوولیت‌های اقتصادی ناشی می‌گردد [۴۰] و بر بسیاری از جنبه‌های زندگی از جمله سلامتی، بهزیستی و وضعیت تحصیلی تأثیر منفی دارد. [۴۱] به عبارت دیگر، استرس و اضطراب مالی یکی از جنبه‌های مهم سلامت روان افراد است و به عنوان احساس اضطراب یا نگرانی در رابطه با وضعیت مالی تعریف می‌شود. [۳] بنابراین، در تبیین یافته حاصل می‌توان این گونه بیان کرد که در شرایط استرسزا، افراد احساس خودکارآمدی کمتری را تجربه می‌کنند و در مقابل به دنبال درجات پایینتری از خودکارآمدی، رضایت فرد از زندگی متأثر می‌شود. به عبارت بهتر، اگر افراد هنگام رویایی با شرایط اضطراب‌آور، خودکارآمدی بیشتری احساس کنند، احتمال بیشتری وجود دارد که رضایت از زندگیشان تحت تأثیر قرار نگیرد و بتوانند از پس موقعیت به خوبی برآیند؛ چرا که فرد فاقد خودکارآمدی، در مواجهه با مشکلات زود تسلیم می‌شود و در جهت بهبود سلامت روان خود تلاش چندانی نمی‌کند. [۴۲] در عین حال، بندورا دریافته است که هرچه سطح انگیزش فیزیولوژیکی و هیجانی شخص بالاتر باشد، سطح خودکارآمدی او پایینتر است. به عبارت دیگر، در یک موقعیت معین هرچه فرد بیشتر دچار ترس، اضطراب و تنش شود، کمتر احساس می‌کند که می‌تواند با آن کنار بیاید. [۴۳] به همین دلیل اضطراب در رابطه با اداره امور مالی زندگی می‌تواند بر سطح خودکارآمدی فرد اثر بیشتری داشته باشد و از این طریق رضایت از زندگی را تحت تأثیر قرار دهد. این موضوع در زندگی دانشجویی که افراد در زمینه خودکارآمدی مالی خود؛ به اطمینان لازم دست نیافته‌اند، می‌تواند نمود بیشتری داشته باشد؛ چراکه در این دوران غالباً افراد هنوز به تصویر روشنی از آینده زندگی مالی خود دست نیافته‌اند. در این بین، وجود بحران‌های اقتصادی نیز موجب دامن زدن به این ناامنی مالی شده، و سطح اضطراب و تنش را بالا برده است که این می‌تواند بر خودکارآمدی و به تبع آن رضایت از زندگی تأثیرگذار باشد.

محدودیت‌ها: از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر، استفاده از نمونه دانشجویی و نیز روش نمونه‌گیری در دسترس بود؛ بنابراین بهتر است در تعمیم یافته‌ها به سایر گروه‌ها دقت شود. همچنین استفاده صرف از پرسشنامه‌های خودگزارشی، می‌تواند باعث مخفی ماندن عوامل اثرگذار مهمی گردد که توسط ابزارهای پژوهش مورد سنجش

قرار نمی‌گیرند. با توجه به این که نمونه پژوهش شامل دختران و پسران دانشجوی است و میزان اضطراب مالی پسران و اثرات آن ممکن است متفاوت از دختران باشد، این مورد می‌تواند بر نتایج تأثیرگذار باشد.

پیشنهادها: بر اساس نتایج به دست آمده پیشنهاد می‌شود به افزایش دانش مالی افراد اهمیتی بیش از آنچه در گذشته وجود داشته است، داده شود. چراکه، شرایط اقتصادی در سراسر جهان اقتضا می‌کند، افراد اطلاعاتی در این زمینه داشته باشند تا در مواقع بحرانی بتوانند به مدیریت هر چه بهتر منابع مالی خود بپردازند و کمتر دچار استرس و اضطراب مالی شوند. پیشنهاد می‌شود این پژوهش بر روی نمونه‌های غیردانشجویی نیز اجرا شود و متغیرهایی نظیر تنظیم شناختی هیجان و مهارت‌های ارتباطی به عنوان میانجی مورد بررسی قرار گیرند تا تأثیر سایر ویژگی‌ها یا مهارت‌هایی که می‌توانند نقش میانجی را در رابطه بین متغیرهای پژوهش ایفا کنند، بهتر شناخته شود. همچنین با توجه به این که جنسیت می‌تواند موجب تفاوت در تجربه اضطراب مالی شود، پیشنهاد می‌شود نقش تعدیلگر جنسیت در رابطه با این حیطه مورد بررسی قرار گیرد.

تضاد منافع: لازم به ذکر است این پژوهش بدون حمایت مالی انجام گرفته است و بین نویسندگان مقاله نیز هیچ گونه تضاد منافی وجود ندارد.

سپاسگزاری: بر خود لازم می‌دانیم از تمام افرادی که ما را در انجام هر چه بهتر این پژوهش یاری رساندند، خصوصاً دانشجویان دانشگاه یزد تشکر و قدردانی نماییم.

References:

1. Bakhshipur Rudsari A, Peyrovi H, Abedian A. Investigating the relationship between life satisfaction and social support with mental health in students. *Journal of Principles of Mental Health*. 2006; 7 (27-28): p. 145-152 [Persian].
2. Coffman D, Gilligan TD. Social support, stress and self efficacy: Effects on students' satisfaction. *Journal of College Student Retention: Research, Theory, & Practice*. 2003; 4 (1): p. 53-66.
3. Diener E, Lucas R.E. Personality and subjective well-being. In D. Kahneman, E. Diener, & N. Schwarz (Eds.), *Well-being: The foundations of hedonic psychology* (pp. 213 -229). New York: Russell Sage Foundation. 1999.
4. Cuttillo-Schmitter, T.A. and Zisselman, M. and Woldow, A. Life satisfaction in centenarians residing in long-term care. *The Annals of Long-Term Care: Clinical Care And Aging*. 1999, Vol.7(12), p.437-442.
5. Burchell, B. J. (2003). Identifying, describing and understanding financial aversion: Financial phobes. Report for EGG. Retrieved from <http://people.pwf.cam.ac.uk/bb101/FinancialAversionReportBurchell.pdf>
6. Cress V.C, Lampman C. Hardiness, stress, and health-promoting behaviors among college students. *Psi Chi Journal of Undergraduate Research*. 2007; 12 (1): p. 18-23.
7. Roberts R, Golding J, Towell T, Reid S, Woodford S, Vetere A, Weinreb I. Mental and physical health in students: The role of economic circumstances. *British Journal of Health Psychology*. 2000; 5 (3): p. 289-297.
8. Andrews B, Wilding J.M. The relation of depression and anxiety to life-stress and achievement in students. *British Journal of Psychology*. 2004; 95: p. 509-521.
9. Alleyne M, Alleyne P, Greenidge D. Life satisfaction and perceived stress among university students in Barbados. *Journal of Psychology in Africa*. 2010; (20): p. 291-298.
10. Genereux M, Auger N, Goneau M, Daniel M. Neighborhood socioeconomic status, maternal education and adverse birth outcomes among mothers living near highways. *Journal of Epidemiology and Community Health*. 2008; 62 (8): p. 695-700.
11. Bandura A. *Social foundations of thought and action: Social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1986.
12. Sebastian V. A theoretical approach to stress and self-efficacy. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2013; 78: p. 556-561.
13. Feist J, Feist G, Roberts T A. *Theories of Personality*. 8th edition. New York, United States. McGraw-Hill Education. 2013. [Persian].
14. Schwarzer R, Luszczynska A. Health behavior constructs: Theory, measurement, and research. National Cancer Institute Website. Retrieved from. <http://dccps.cancer.gov/brp/constructs/selfefficacy/index.html>. 2007.
15. Ogunyemi A.O, Mabekoje S.O. (2007). Self-efficacy, risk-taking behavior and mental health as predictors of personal growth initiative among university undergraduates. *Journal of Search in Educational Psychology*. 2007; 12: p. 349-362.
16. O'Sullivan G. The relationship between hope, eustress, self-efficacy, and life satisfaction among undergraduates. *Social Indicators Research*. 2011; 101: p.155-172.
17. Azizli N, Atkinson B.E, Baughman H.M, Giammarco E.A. Relationships between general self-efficacy, planning for the future, and life satisfaction. *Personality and Individual Differences*. 2015; 82: p. 58-60.
18. Ghasemi R, Rajabi-Gilan N, Reshadat S, Zakiei A, Zangeneh A, Saedi S. The relationship of social support and self-efficacy with mental health and life satisfaction. *Journal of Mazandaran University of Medical Sciences*. 2017; 27 (147): p. 228-239 [Persian].
19. Cakar F.S. The relationship between the self-efficacy and life satisfaction of young adults. *International Education Studies*. 2012; 5 (6): p. 123-130.
20. Lim H, Heckman S, Montalto C.P, Letkiewicz J. Financial stress, self-efficacy, and financial help-seeking behavior of college students. *Journal of Financial Counseling and Planning*. 2014; 25 (2): p. 148-160.
21. Bandura A. *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman. 1997.
22. Razavi S.A, Shahrabi A, Siamian H. The relationship between research anxiety and self-efficacy. *Master Sociomed*. 2017; 29: p. 247-50.
23. Matsuo N, Arai K. Relationship among social anxiousness, public self-consciousness, and social self-efficacy in children. *Japanese Journal of Educational Psychology*. 1998; 46: p. 21-30.
24. Yue X. Test anxiety and self-efficacy: Levels and relationship among secondary school students in Hong Kong. *Psychologia: An International Journal of Psychology in the Orient*. 1996; 39: p. 193-202.

25. Archuleta K.L, Dale A, Spann S.M. College students and financial distress: Exploring debt, financial satisfaction, and financial anxiety. *Journal of Financial Counseling and Planning*. 2013; 24: p. 50-62.
26. Tran A.G.T.T, Lam C.K, Legg E. Financial stress, social supports, gender, and anxiety during college: A stress-buffering perspective. *The Counseling Psychologist*. 2018; 46 (7): p. 846-869.
27. Sherer M, Maddux J.E, Mercandante B, Prentice-Dunn S, Jacobs B, Rogers R.W. The self-efficacy scale: Construction and validation. *Psychological Reports*. 1982; 51: p. 663-671.
28. Bapiri O, Kalantari M, Neshat Doost H.T, Arizi H.R. The relationship between general self-efficacy, belonging and love and meaning in life through the mediating of social values among secondary school girls. *Knowledge & Research in Applied Psychology*. 2020; 21 (1): p. 20-30 [Persian].
29. Diener E, Emmons R.A, Larsen R.J, Griffin S. The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*. 1985; 49: p. 71-75.
30. Bayani A.A, Kouchaki Ashour M, Goodarzi H. The reliability and validity of the life satisfaction scale (SWLS). *Transformational Psychology: Iranian Psychologists*. 2008; 3 (11): p. 259-265. [Persian].
31. Beck T, Ward C.H, Mendelson M, Mock, J. Erbaugh, J. An inventory for measuring depression. *Archives of General Psychiatry*. 1961; 4: p. 561-571.
32. Hayduk L.A, Littvay L. Should researchers use single indicators, best indicators, or multiple indicators in structural equation models? *BMC Medical Research Methodology*. 2012; 12, 1: p. 1-17.
33. Guney S, Khalafat T, Boysan M. Dimensions of mental health: Life satisfaction, anxiety and depression: A preventive mental health study in Ankara University student's population. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2010; 2 (2): p. 1210-1213.
34. Guney S. Life satisfaction of University students in Turkey, poster, 1st World Positive Psychology Conference, Pennsylvania, USA. 2009; p. 18-23.
35. Guo Y.J, Wang S.C, Johnson V, Diaz M. College students' stress under current economic downturn. *College Student Journal*. 2011; 45 (3).
36. Mouza A.M. Perceived stress of the undergraduate students in Greece due to the economic crisis. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015; 177: p. 72-265.
37. Muris P. Relationships between self-efficacy and symptoms of anxiety disorders and depression in a normal adolescent sample. *Personality and Individual Differences*. 2002; 32: p.337-348.
38. Zandi H, Sadeghi A, Shamsaei F, Tapak L. The relationship between self-efficacy with life satisfaction in undergraduate nursing students at Hamadan Nursing and Midwifery Faculty. *Journal of Nursing Education*. 2020; 8 (6): p. 34-40. [Persian].
39. Vecchio G.M, Gerbino M, Pastorelli C. Del Bove G, Caprara G.V. Multi-faceted self-efficacy beliefs as predictors of life satisfaction in late adolescence. *Personality and Individual Differences*. 2007; 43 (7): p. 1807-1818.
40. Northern J, O'Brien W.H, Goetz P.W. The development, evaluation, and validation of a financial stress scale for undergraduate students. *Journal of College Student Development*. 2010; 51 (1): p. 79-92.
41. Britt S.L, Canale A, Fernatt F, Stutz K, Tibbetts R. Financial stress and financial counseling: Helping college students. *Journal of Financial Counseling and Planning*. 2015; 26 (2): p. 172-186.
42. Bandura A, Rumsey M, Walker C, Harris J. Regulative function of perceived self-efficacy. *Personnel Selection and Classification*. 1994; p. 261-271.
43. Schultz D.P, Schultz S.E. *Theories of Personality*. 7th edition. Boston, United States. Cengage Learning. 2013. [Persian].